

TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOUS

KOKOUSAIKA	30.5.2024 klo 9.10-10.53	
KOKOUSPAIKKA	Kiviranta, takkahuone	
LÄSNÄ	Kainu Lasse Ojala Irene	puheenjohtaja jäsen
POISSA	Bergman Esa-Pekka	varapuheenjohtaja
MUUT OSALLISTUJAT	Kujala Jouni Mäkitalo Joni	pöytäkirjanpitäjä tilintarkastaja
KÄSITELLYT ASIAT	§ 21-30	

PÖYTÄKIRJAN ALLEKIRJOITUS JA VARMENNUS

Kyyjärvellä 30.5.2024

Lasse Kainu
puheenjohtaja

Jouni Kujala
pöytäkirjanpitäjä

PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS

Kyyjärvellä 30.5.2024

Irene Ojala

21 § KOKOUKSEN AVAUS

Lautakunnan puheenjohtaja Lasse Kainu.

Päätös: Puheenjohtaja avasi kokouksen.

22 § KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Tarkastuslautakunnan kokousmenettelyssä noudatetaan hallintosäännön määräyksiä. Kutsun antaa puheenjohtaja ja siinä on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Tarkastuslautakunnan kokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla. Asiasta päätetään puheenjohtajan selostuksen pohjalta.

Hallintosäännön mukaan lautakunnan kokouksissa tilintarkastajalla on läsnäolo- ja puheoikeus.

Kunnanhallitus ei voi määrätä edustajaansa lautakunnan kokouksiin.

Päätösehdotus: Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin, että kokous on laillinen ja päätösvaltainen.

23 § PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJAT, SIHTEERIN VALINTA

Hallintosäännön mukaan pöytäkirjan kirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa pöytäkirjanpitäjä. Pöytäkirja tarkastetaan lautakunnan päättämällä tavalla.

Päätösehdotus: Kaikki läsnä olevat lautakunnan jäsenet ja pöytäkirjanpitäjä tarkastavat ja allekirjoittavat pöytäkirjan. Kokouksen pöytäkirjanpitäjäksi valitaan Jouni Kujala.

Päätös: Hyväksyttiin ehdotus.

24 § TILINTARKASTAJAN RAPORTTI VUODEN 2023 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Kunnan tilintarkastaja Joni Mäkitalo esittelee tilintarkastuksen loppuraportin vuodelta 2023.

Päätösehdotus: Merkitään saatu selvitys tiedoksi.

Päätös: Merkittiin saatu selvitys tiedoksi.

25 § VUODEN 2023 TILINPÄÄTÖKSEN HYVÄKSYMINEN JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN TILIVELVOLLISILLE

Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenille ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

Jos tilintarkastaja havaitsee, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä, eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus.

Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selvitys sekä kunnanhallituksen lausunto. Kunnanvaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehdyt muistutukset antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen kunnanvaltuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille

Tilintarkastaja on saanut päätökseen vuoden 2023 hallinnon ja tilinpäätöksen tarkastamisen. Tilintarkastuskertomus jaetaan jäsenille kokouksessa. Tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessa tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastetulta tilikaudelta. Tilintarkastuskertomus ei sisällä kuntalain 125 §:ssä tarkoitettuja muistutuksia, joten siitä ei ole tarpeen hankkia asianomaisilta tilivelvollisilta selityksiä tai lausuntoa.

Päätösehdotus: Tarkastuslautakunta:

1) päättää esittää tilintarkastuskertomuksen valtuustolle tiedoksi; ja
2) päättää esittää valtuustolle, että vuoden 2023 tilinpäätös hyväksytään ja tilivelvollisille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1. - 31.12.2023.

Päätös: Hyväksyttiin ehdotus.

26 § ARVIOINTIKERTOMUS 2023

Kuntalain 5:n 121 mukaan tarkastuslautakunta antaa vuosittain kunnanvaltuustolle arviointikertomuksen. Tarkastuslautakunta jatkaa kokouksessa vuoden 2023 arviointikertomuksen laatimista.

Päätösehdotus: Tarkastuslautakunta:
1) laatii arviointikertomuksen ja allekirjoittaa sen.
2) hyväksyy arviointikertomuksen ja esittää sen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.
3) esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kunnanhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä vuoden 2024 syyskauden valtuuston kokouksissa.

Päätös: Hyväksyttiin ehdotus.

27 § SIDONNAISUUKSIEN ILMOITTAMINEN

Kuntalain 84 5:n mukaan kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muista sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Päätösehdotus: Tarkastuslautakunta käy läpi kuntaan tulleet uudet sidonnaisuusilmoitukset ja päättää julkaista ilmoitukset kunnan tietoverkossa sekä viedä ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Päätös: Todettiin, että uusia sidonnaisuusilmoituksia ei tullut. Puheenjohtaja ottaa kunnanvaltuuston yhteydessä asiakseen muistuttaa tietojen päivittämisestä.

28 § TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOUSAIKATAULU

Päätösehdotus: Tarkastuslautakunta päättää lautakunnan kokousaikataulusta siten, että aina tarkastuslautakunnan kokouksessa päätetään seuraavan kokouksen ajankohdasta.

Päätös: Päätettiin, että seuraava kokous on 3.10.2024 klo 9.00.

29 § MUUT ASIAT

Päätösehdotus: Tarkastuslautakunta ottaa käsiteltäväksi lautakunnan jäsenten ja tilintarkastajan mahdollisesti esille ottamat muut asiat.

Päätös: Todettiin, että muita asioita ei ollut.

30 § OIKAISUVAATIMUS JA VALITUSOSOITUS

Pöytäkirjaan liitettävässä oikaisuvaatimusohjeessa annetaan tarpeelliset ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseksi. Pöytäkirjaan liitettävässä valitusosoituksessa on mainittava valitusviranomainen, valitusaika ja mitä valituskirjaan on liitettävä.

Päätökseen, josta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä valitusta, on liitettävä tästä ilmoitus ja samalla mainittava, mihin lain tai asetuksen kohtaan kielto perustuu.

Päätösehdotus: Ohjeet oikaisuvaatimuksesta, valitusosoitus sekä muutoksenhakukielto liitetään pöytäkirjaan.

Päätös: Ohjeet oikaisuvaatimuksesta, valitusosoitus sekä muutoksenhakukielto liitetään pöytäkirjaan.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Toimielin: Tarkastuslautakunta

Kokouspäivämäärä 30.5.2024

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	<p>Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.</p> <p>Pykälät: 21-30</p>
	<p>Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n 1 mom mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:</p> <p>Pykälät:</p>

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusviranomaisen ja -aika	<p>Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite</p> <p>Kyyjärven kunnan tarkastuslautakunta Kivirannantie 4 43700 KYJJÄRVI kirjaamo@kyyjarvi.fi</p> <p>Pykälät:</p> <p>Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä</p> <ul style="list-style-type: none"> - asianosainen eli se, johon päätös on kohdistettu tai se jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa - kunnan jäsen
Oikaisuvaatimuksen sisältö ja liitteet	<p>Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös johon haetaan muutosta - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta - muutosvaatimuksen perusteet <p>Oikaisuvaatimukseen on liitettävä asiakirja, johon sen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.</p> <p>Oikaisuvaatimus on sen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Kirjelmässä on mainittava oikaisuvaatimuksen tekijän, ja jos hän ei ole allekirjoittaja, myös allekirjoittajan nimi, asuinkunta ja postiosoite sekä puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa</p>

Oikaisuvaatimusten maksu	Oikaisuvaatimuksen käsittely on maksutonta
Tiedoksi saanti	<p>Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.</p> <p>Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä tai erikseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.</p> <p>Mikäli päätös on annettu tiedoksi asianosaiselle sähköisenä viestinä, katsotaan asiakirja annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.</p> <p>Tiedoksiantopäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi, ei lueta määräaikaan.</p> <p>Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulutai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.</p>

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen viranomaiselle	<p>Oikaisuvaatimus on muutoksenhakijan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava päätöksen antaneelle toimielimelle kaupungin kirjaamon aukioloaikana ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.</p> <p>Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös faxina tai sähköpostitse. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.</p> <p>Sähköisen viestin (faxin ja sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.</p> <p>Oikaisuvaatimus lähetetään aina lähettäjän omalla vastuulla.</p>
--	---

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen ja valitusaika	<p>Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.</p> <p>Valituksen saa tehdä</p> <ul style="list-style-type: none"> - asianosainen eli se, johon päätös on kohdistettu tai se jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa sekä - kunnan jäsen <p>Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.</p>
	<p>Valitusviranomainen, osoite ja postiosoite: Hämeenlinnan hallinto-oikeus Raatihuoneenkatu 1 13100 HÄMEENLINNA</p> <p>Puhelin 029 56 42200 (vaihde) Telefaksi 029 56 42269 Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi</p> <p>Kunnallisvalitus, pykälät Hallintovalitus, pykälät</p> <p>Valitusaika Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa. Valitusaika luetaan päätöksen antopäivästä tätä päivää lukuunottamatta.</p> <p>Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kulluttua kirjeen lähettämisestä tai erikseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.</p> <p>Mikäli päätös on annettu tiedoksi asianosaiselle sähköisenä viestinä, katsotaan asiakirja annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.</p> <p>Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei lueta määräaikaan.</p> <p>Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.</p>

Muu valitusviranomainen, osoite ja postiosoite

Pykälät
Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitusaika päivää

<p>Valituskirja</p>	<p>Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmässä, joka osoitetaan valitusviranomaiselle, on ilmoitettava</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta - miltä osin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan. - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa <p>Valituskirjaan on liitettävä</p> <ul style="list-style-type: none"> - päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä - todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisesta, sekä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa, jollei niitä ole aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. <p>Valituskirja on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.</p>
<p>Valituksen toimittaminen</p>	<p>Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.</p> <p>Valituksen voi toimittaa myös faxina tai sähköpostitse. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.</p> <p>Sähköisen viestin (faxin ja sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.</p> <p>Valitus lähetetään aina lähettäjän omalla vastuulla.</p>
<p>Lisätietoja</p>	<p>Maksuista, niiden määristä ja maksuvapautuksen perusteista on säädetty tuomioistuinnmaksulaissa (1455/2015). Hallinto-oikeus perii muutoksenhakuasian käsittelystä 250 euron oikeudenkäyntimaksun. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä.</p> <p>Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje/valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.</p>

Liitetään pöytäkirjaan

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2023

Kyyjärven kunnanvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Kyyjärven kunnan hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1. - 31.12.2023. Tilinpäätös sisältää kunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kunnanhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kunnanhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kunnan sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kunnan hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lisätietona toteamme, että laaditun tilinpäätöksen mukaan Kyyjärven kunta täyttää edelleen kriisikuntakriteerit ja kunta on valtiovarainministeriön tarkkailussa. Tilinpäätöksen kattamaton alijäämä on 2 860 404,16 euroa, eikä sitä tilinpäätöstietojen mukaan pystytä kattamaan kuntalain 110 §:n edellyttämässä määräajassa. Valtiovarainministeriö on mahdollistanut Kyyjärven kunnan jatkamisen itsenäisenä kuntana. Lausuntoamme ei ole mukautettu tämän seikan johdosta.

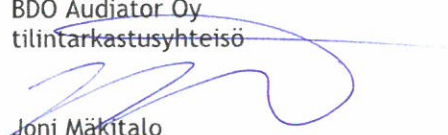
Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Kyyjärvellä 30.5.2024

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Joni Mäkitalo
JHT, HT

Kyyjärven kunta

Tarkastuslautakunnan ARVIOINTIKERTOMUS 2023

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnan hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Kyyjärven kunnan ulkoisesta tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Niiden toiminta on kunnan muista organisaatiosta ja johdosta riippumatonta. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kunnanvaltuutettuja. Valtuusto on kokouksessaan 16.8.2021 (§ 33) valinnut tarkastuslautakunnan, jonka kokoonpano on seuraava:

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Lasse Kainu, pj.	Elina Oikari
Esa-Pekka Bergman, vpj.	Raimo Tamminen
Irene Ojala	Helmi Kotanen

Kunnanvaltuusto on valinnut vuoden 2023 tilintarkastajaksi BDO Auditor Oy:n. Kunnan vastuulaisena tilintarkastajana on tilikaudella 2023 toiminut JHT, HT Joni Mäkitalo. Kunnan avustavana tilintarkastajana on toiminut Päivi Varis, HT sekä Jenda Varis.

Kunnan tytäryritysten vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, HT Joni Mäkitalo. Tarkastuslautakunnan toimintaan liittyviä valmistelu- ja sihteerintehtäviä on hoitanut Kiia Sol sekä Jouni Kujala.

Arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2023 arviointia varten yhteensä kuusi kertaa. Tarkastuslautakunnan työ on pohjautunut kunnallisen päätöksenteon sekä kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja tarkasteluun sekä viranhaltijoiden haastatteluihin. Tarkastuslautakunnan kuultavana ovat olleet: kunnanjohtaja Tiina Pelkonen, sivistysjohtaja-rehtori Sanna Honkonen, kunnanvaltuuston varapuheenjohtaja Antti Tuukkanen, kunnanhallituksen puheenjohtaja Kai Oinonen ja tekninen johtaja Marjukka Latva-Laturi.

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt 3.10.2023 oman työohjelmansa vuodelle 2023. Samana päivänä on merkitty myös tiedoksi tilintarkastajan tarkastussuunnitelma ja työohjelma vuodelle 2023.

Vuodelle 2023 asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden arviointi perustuu pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan tasekirjaan ja viranhaltijahaastatteluihin sekä lautakunnan jäsenten havaintoihin heille toimitettujen toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Tilintarkastaja on raportoinut lautakunnalle kokouksissa tilintarkastuksen etenemisestä. Lisäksi tilivuodelta 2023 tilintarkastaja on antanut yhteenvetoraportin koko tilivuoden tarkastuksesta.

Kunnan talouden arviointi

Talouden tasapainoisuus

	2023	2022	2021	2020	2019
Tilikauden ylijäämä (1000 €)	194	829	765	879	-3981
Vuosikate (1000 €)	726	839	1127	1340	-1515
Vuosikate €/asukas	618	701	915	1039	-1156
Vuosikate poistoista %	141	8669	311,6	60,4	-57
Omavaraisuusaste, %	19	17	12	6	11
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	193	99	105	121	107
Kassan riittävyys pv	442	207	214	237	169

Taulukko 1. Tunnuslukujen vertailu

Tilikauden ylijäämä päättyneen tilikauden osalta on 194 tuhatta euroa. Viiden vuoden tarkastelujaksolla ylijäämän kehitys on ollut vaihteleva. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena asiana, että luku on ollut positiivinen neljällä viimeisellä tilikaudella.

Vuosikate kertoo sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Vuosikate on tilikaudella positiivinen ja riittänyt kattamaan poistot päättyneellä tilikaudella. Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Kyyjärven kunnan vuosikate per asukas on ollut päättyneellä tilikaudella 618 euroa, joka on heilahdellut viiden vuoden tarkastelujaksolla.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kyyjärven kunnan omavaraisuusaste vuonna 2023 oli 19 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osa kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kyseinen tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selvittää velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kyyjärven kunnan suhteellinen velkaantuneisuusprosentti vuonna 2023 oli 193 %.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset Kyyjärvellä tunnusluku vuonna 2023 oli noin 442 päivää.

Yhteenvedona tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan talouden tasapainottaminen vaatii vielä toimenpiteitä ja aikaa. Talouden tasapainoa on syytä seurata ja tehdä vaativia toimenpiteitä talouden tasapainon turvaamiseksi. Tarkastuslautakunta on huolissaan osan tunnuslukujen heikkoudesta, sillä tunnusluvut ovat paljon maan keskiarvoja heikompia. Tarkastuslautakunta on erityisen huolissaan kunnan omavaraisuuden ja suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvuista.

Vertailu kriisikuntia kuvaavien tunnuslukujen raja arvoihin

Kriisikuntamenettelyä koskevat säännökset on siirretty kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetusta laista uuteen kuntalakiin (410/2015). Samalla kriisikuntakriteerien tarkastelu ulotettiin koko kuntakonserniin. Kuntalain 118 5 mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli toinen seuraavista täyttyy:

1. Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110§:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa
2. Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa.

TAI

kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Raja-arvojen täyttymistä tarkastellaan seuraavassa taulukossa:

Kriteeri	Konserni	Raja-arvo 2023	Kyllä / Ei 2023	Kyllä / Ei 2022
1	153,6 %	80 %	ei	ei
2	9,86	+ 2,0	kyllä	kyllä
3	12 489	ei saatavilla vielä	oletettavasti täytyy	kyllä
4	0,6	0,8	kyllä	ei

Kyyjärven kunnan taseessa on kumulatiivista alijäämää 2 860 tuhatta euroa ja kuntakonsernin taseessa on kumulatiivista alijäämää 2 798 tuhatta euroa. Kuntalain asettaman kriteeristön perusteella Kyyjärven kunta luokitellaan kriisikunnaksi, sillä kunta ei kykene kattamaan alijäämiä tarvittavassa ajassa. Tämän lisäksi kunnan konsernitilinpäätöksessä on alijäämää per henkilö 2 383 euroa.

Tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain 115 § mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Kyyjärven kunta jakautuu kolmeen eri tulosalueeseen

- 1 Hallinto-osasto
- 2 Sivistysosasto
- 3 Tekninen osasto

Tulosalueiden sekä kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavassa:

Hallinto-osasto

Kyyjärven hallinto-osasto muodostuu kunnan

- yleishallinnosta
- elinkeinopalveluista, sekä
- maaseutupalveluista

Yleishallinto

Yleishallinnon keskustoimisto vastaa kunnan yleishallinnosta ja päätöksentekoon liittyvistä valmistelutehtävistä sekä tiedottamiseen ja kunnan kokonaismarkkinointiin liittyvistä asioista. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2023 ovat sisältäneet muun muassa arkistohallinnan ajantasaistamisen, talouden aktiivisen seurannan, aktiivisen ja oma-aloitteellisen tiedottamisen päätöksistä sekä TE-palveluiden uudistukseen valmistautumisen.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden toiminta-ajatuksena on tukea työllisyyttä ja jatkuvan ja kannattavan liiketoiminnan kehittymistä. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2023 ovat sisältäneet muun muassa aktiivista some-markkinointia ja aktiivista osallistumista seudulliseen kehittämistyöhön maakunnallisesti ja ylimaakunnallisesti.

Maaseutupalvelut

Maaseutuhallinnon asiakaspalvelut tuotetaan yhteistoiminta-alueella, jossa isäntäkuntana toimii Pihtiputaan kunta.

Sosiaali- ja terveystalvet

Sosiaali- ja terveystalvetuiden järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta.

Sivistysosasto

Sivistyshallinnon tavoitteena on luoda edellytyksiä ja asettaa suuntaviivoja opetus- ja sivistystoimen (koulu-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi, varhaiskasvatus, kansalaisopisto, musiikkitoiminta, taiteen perusopetus) kehittymiselle ja arvioida toimintaa. Tavoitteet on pääosin saavutettu.

Tekninen osasto

Tekninen osasto muodostuu seuraavista tulosalueista: tekniset palvelut, rakentamis- ja ympäristöpalvelut, tilapalvelut ja liikelaitokset.

Tekninen hallinto vastaa teknisten palveluiden alla olevista talousyksiköistä, joita ovat hallinnon lisäksi liikennem. alueet. Palo- ja pelastustoimen operatiivisesta toiminnasta vastaa Keski-Suomen hyvinvointialue. Rakennustarkastajan tehtävät on ostettu Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimelta.

Vesi- ja viemärlaitos eriytettiin lainsäädännöllisistä syistä omaksi taseyksiköksi 1.1.2016 alkaen. Muutoksen myötä toiminta pyritään saamaan yhä läpinäkyvämmäksi ja vertailukelpoisemmaksi. Vesi- ja viemärlaitoksen kustannukset ja investoinnit pitäisi kattaa pitkällä aikavälillä asiakkailta perittävillä maksuilla. Maksuilla pitäisi pystyä varautumaan myös jo tiedossa oleviin uusinvestointeihin. Vesi- ja viemärlaitoksen päättyneen tilikauden alijäämä oli -4 143 euroa. Kumulatiivisesti vesi- ja viemärlaitos on alijäämäinen -36 414 euroa. Kumulatiivinen alijäämä on laskenut vuosittain.

Yhteenvedona tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, vastaako tilinpäätöksessä esitetty toteuma kaikilta osin talousarvion tavoitteeseen.

Tilinpäätöksessä asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteumat on selostettu tiivistetysti. Toimintojen laajuutta ilmaisevien tarkempien suoritettavien lisäämistä tulisi harkita. Tarkastuslautakunta pyytää pitämään tavoitteet realistisina sekä riittävän korkealla tasolla.

Konserniyhtiöt

Kyyjärven Paletti Oy on Kyyjärven kunnan (71,2 %) ja Osuuskauppa Keskimaan (28,8 %) omistama yhtiö. Yhtiön tulos päättyneeltä tilikaudelta näytti tappiota noin 24 634 euroa.

Kyyjärven Vuokra-asunnot Oy on kunnan 100 %:sti omistama tytäryhtiö. Yhtiön omistuksessa on yhteensä 71 asuntoa. Joulukuun lopussa asuntojen käyttöaste on ollut 82 % (vrt. edellisvuonna 94 %). Vuokra-asuntojen tilikauden tulos oli 1,81 euroa.

Kiinteistö Oy Kyyjärven Liikekeskus omistaa ja hallitsee kirkonkylän korttelin 27 liiketonttia ja sille rakennettua rakennusta. Kunta omistaa 100 % yhtiöstä. Yhtiö teki tilikaudella voittoa 482 euroa.

Kyyjärven Lämpö Oy perustettiin vuonna 2015. Se on kunnan 100 % omistama tytäryhtiö, jonka toimialana on kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Yhtiön tilikauden tulos oli tappiollinen 24 471 euroa.

Keski-Suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi – Lasten ja nuorten liikkumisen edistäminen

Tämä luku on Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen tarkastuslautakuntien puheenjohtajien verkostossa tehty yhteinen arviointi. Arvioinnin tavoite on selvittää, miten ”Keski-Suomi liikkuu 2030-agendaa” toteutetaan kuntien ja hyvinvointialueen toimenpiteillä <https://kesli.fi/ksliikkuu/agenda/>. Agendan tarkoitus on yhdistää maakunnan toimijat edistämään liikkumista ja aktiivista arkea vaikuttavasti ja laajalla yhteistyöllä. Agenda kannustaa toimenpiteisiin, joilla lisätään keskisuomalaisten päivittäistä liikkumista 15 prosenttia vuoteen 2030 mennessä seuraavilla tavoitteilla:

1. Rakennetaan elinympäristöt liikuntaan aktivoiviksi
2. Järjestetään lasten ja nuorten arkipäivät fyysisesti aktiivisiksi
3. Panostetaan työikäisten liikkumiseen
4. Edistetään ikääntyvien liikuntamahdollisuuksia
5. Yhteisöt liikkumisen innostajana ja mahdollistajana

Hyvinvointialueen ”Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024–2025” on hyväksytty Lasten, nuorten ja perheiden lautakunnassa 15.11.2023. Ohjelma on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmakokonaisuutta, joka toimeenpanee hyvinvointialueen strategiaa. Suunnitelman mukaan hyvinvointialueen lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien palveluiden keskeisenä tavoitteena on edistää liikunnallista elämäntapaa vahvistaen lasten ja nuorten myönteistä keho- ja ruokasuhdetta ja ehkäisten ylipainoa ja lihavuutta. Keskeiset toimenpiteet kohdistuvat hoito- ja palveluketjutyöhön, lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien ammattilaisten elämäntapaohjauksen osaamisen vahvistamiseen, Neuvokas perhe -menetelmän jalkautukseen sekä kunta-hyvinvointialue-yhdyspintatyöhön kuntien liikuntaneuvonnan ja sivistyspalveluissa toteutettavan ruokakasvatuksen edistämiseksi. (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, s. 17.)

Tarkastuslautakuntien arvioinnin painopiste on lasten ja nuorten liikkumisen edistämisessä. Arvioinnissa selvitetään kuntien asettamia tavoitteita liikunnallisen elämäntavan edistämisessä ja hyvinvointialueen sekä maakunnan liiton ohjelmien toteuttamisessa.

Arviointikysymykset

- Miten lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on kehittynyt Keski-Suomessa, ja mitkä ovat olleet kuntien panostukset liikkumisen edistämiseen?
- Onko kunnan strategiassa asetettu tavoitteita lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen?

- Onko kunnan hyvinvointikertomuksessa vuodelta 2022 raportoitu lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä?
- Onko kunta mukana valtakunnallisissa hankkeissa kuten ”Liikkuva koulu”, ”Liikkuva varhaiskasvatus”, ”Liikkuva opiskelu” tai ”Harrastamisen Suomen malli”?

Arvioinnin toteuttaminen

Lasten ja nuorten liikkumissuositus ja fyysinen toimintakyky

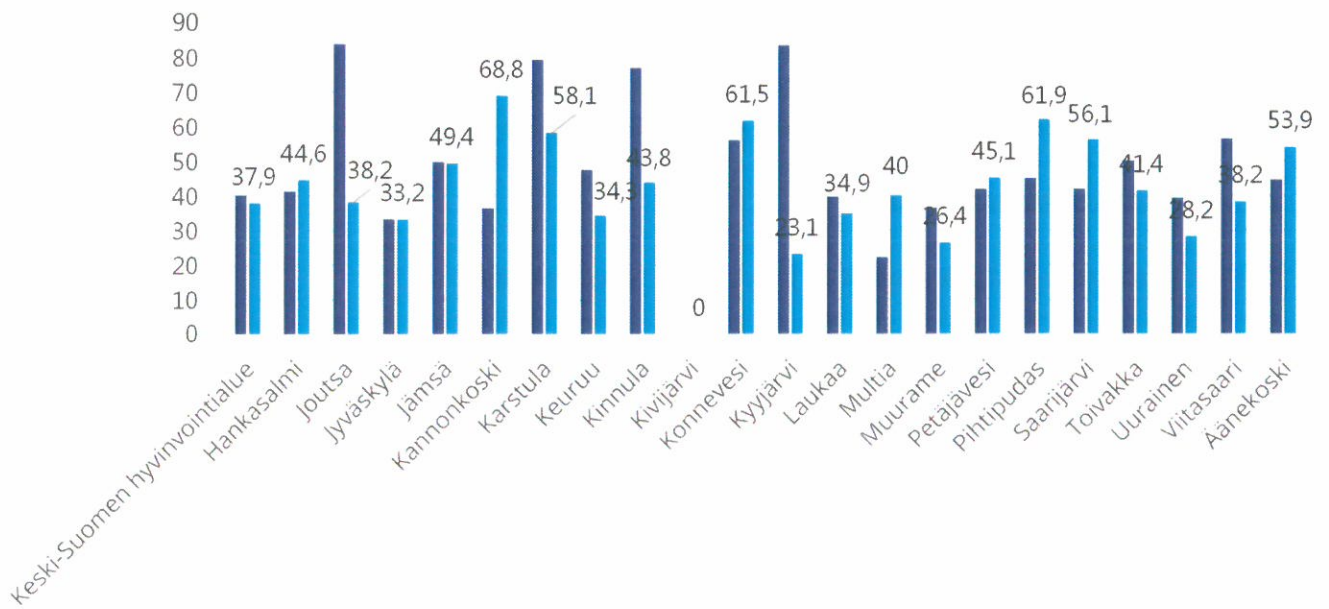
Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla, ikä huomioiden. Runsasta ja pitkäkestoista paikallaanoloa tulisi välttää.

Suosituksen mukaan olisi hyvä liikkua viikon jokaisena päivänä ja suurimman osan liikkumisesta tulisi olla kestävyystyypistä. Teholtaan rasittavaa kestävyystyypistä liikkumista sekä lihasvoimaa ja luustoa vahvistavaa liikkumista tulisi tehdä vähintään kolmena päivänä viikossa. Liikkumisen tulisi olla monipuolista, jolloin erilaiset liikuntataidot kehittyvät. Myös liikkuvuuteen on hyvä kiinnittää huomiota. (OKM, Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille.)

Alla olevassa kuvioissa esitetään 5. ja 8. luokkalaisten oppilaiden osuus, joilla on heikko fyysinen toimintakyky. Yläasteikäisillä fyysinen toimintakyky heikkenee huomattavasti verrattuna ala-asteikäisiin.

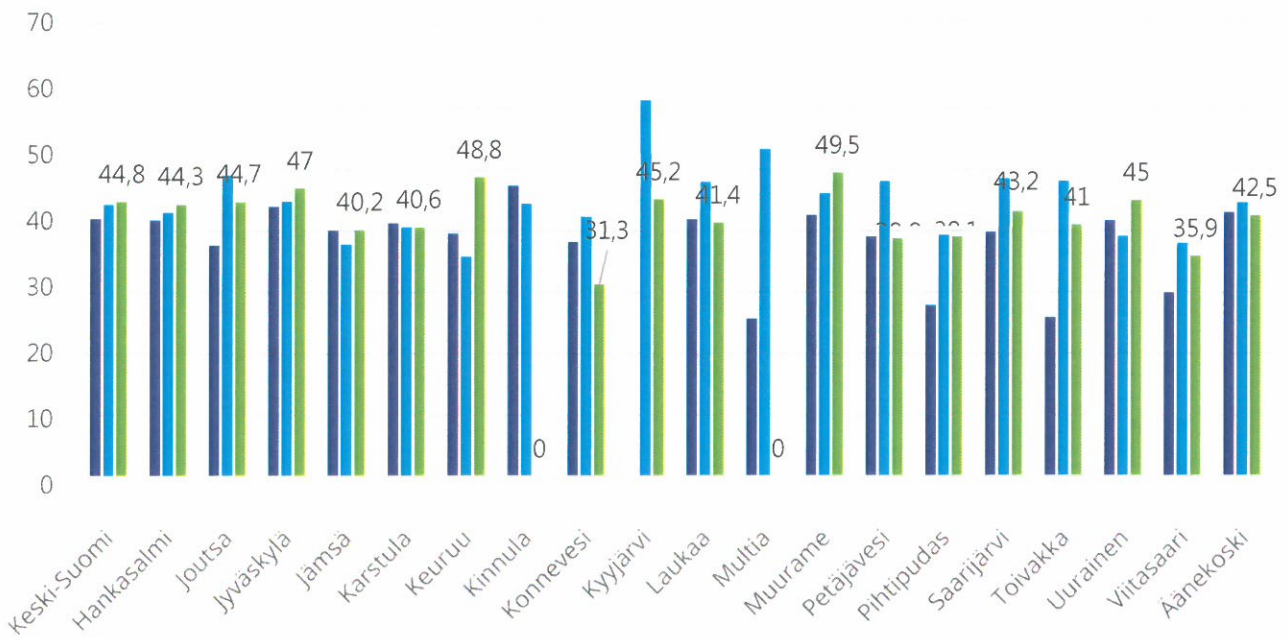

Kuvio 1. % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus) vuosina 2022-2023, pylvässä vuoden 2023 arvo. (Lähde: sotkanet.fi, ind. 5477)

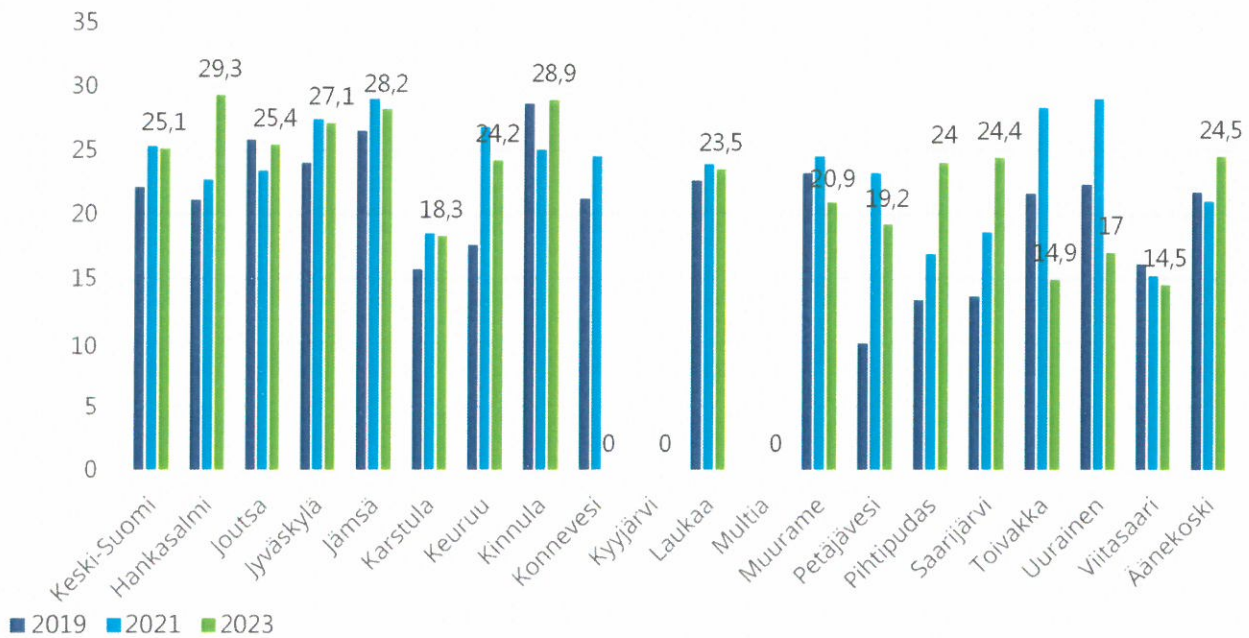
Kuvio 2. % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus) vuosina 2022-2023. (Lähde: sotkanet.fi, ind. 5478)

Kuvioissa 3 ja 4 esitetään vähintään tunnin päivässä liikkuvat 4.-5. ja 8.9. luokkalaiset kunnittain.

Kuvio 3. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-2023) Keski-Suomen kunnissa (Lähde: sotkanet.fi, ind. 4822)

Kuvio 4. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019–2023) Keski-Suomen kunnissa. (Lähde: sotkanet.fi, ind. 4727)

Havainto: Vähintään tunnin päivässä liikkuvien 8. ja 9. luokkalaisten määrä on noussut koko Keski-Suomessa 3 prosenttiyksikköä vuosina 2019–2023 ja neljässä kunnassa (Hankasalmi, Petäjävesi, Pihtipudas ja Saarijärvi) vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on kasvanut 8–10 prosenttiyksikköä.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien 4. ja 5. luokkalaisten määrän kasvu koko Keski-Suomessa on ollut 2,8 prosenttiyksikköä. Toivakka on saanut nostettua tulosta 15,1, Pihtipudas 11,2 ja Keuruu 9,2 prosenttiyksikköä.

Liikkumisen määrä on myös vähentänyt heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien lasten ja nuorten määrää.

Johtopäätös: Kuntien toimenpiteet ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan vahvistumiseen. Liikkumisen edistäminen on merkittävää ennaltaehkäisevää toimintaa, joka vaikuttaa myös hyvinvointialueen palvelutarpeeseen.

Liikunta- ja ulkoilupalveluihin käytettävä resurssi Keski-Suomen kunnissa

Kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi kuntien tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Alla olevassa taulukossa on esitetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosan, HYTE-kertoimen rahoitusosuus asukasta kohti. Taulukkoon on kerätty kuntien rahoitus liikunta- ja ulkoilupalveluiden kuluihin sekä bruttoinvestointeihin.

Taulukko 1. Keski-Suomen kuntien liikunta- ja ulkoilupalveluiden nettokulut ja investoinnit vuodelta 2022 sekä HYTE-kertoimen mukainen rahoitusosuus kunnille. Lähde: Valtiokonttori/tutkihallintoa.fi, sotkanet.fi)

	Kunnan liikunta- ja ulkoilupalveluiden nettokulut €/as 2022	Kunnan liikunta- ja ulkoilupalveluiden bruttoinvestoinnit €/as. 2022**	HYTE-rahoitusosuus 2023 (12,50-20,90) €/as	HYTE-rahoitusosuus 2022 (10,90-21,20€/as)
Hankasalmi	63,29 €	32,22 €	16,2	15,8
Joutsa	125,94 €	0,00 €	17,6	14,3
Jyväskylä	126,11 €	115,30 €	20,8	21,2
Jämsä	106,19 €	46,34 €	18,8	19
Kannonkoski	75,69 €	110,46 €	18,0	17,8
Karstula	59,48 €	376,01 €	17,9	17,5
Keuruu	76,95 €	66,71 €	16,4	17,1
Kinnula	100,76 €	0,29 €	15,0	13,6
Kivijärvi	58,39 €	0,00 €	14,8	16,7
Konnevesi	125,59 €	30,57 €	18,6	15,1
Kyyjärvi	108,79 €	76,23 €	17,3	17,9
Laukaa	87,92 €	50,27 €	17,9	16,7
Luhanka	46,26 €	0,00 €	12,5	10,9
Multia	99,15 €	27,64 €	17,3	14,7
Muurame	114,27 €	106,46 €	15,5	18,1
Petäjävesi	54,60 €	1,68 €	14,6	15
Pihtipudas	120,96 €	22,11 €	17,0	17
Saarijärvi	90,68 €	8,54 €	18,2	14,4
Toivakka	79,32 €	18,55 €	12,6	13,8
Uurainen	89,01 €	39,58 €	20,9	19,7
Viitasaari	174,12 €	33,98 €	17,8	17,3
Äänekoski	196,24 €	74,30 €	15,7	16,1
Keski-Suomen hyvinvointialue			42,0	39,4

**Kunnat saavat erisuuruisia rahoitusosuuksia liikunta- ja ulkoiluinvestointeihin.

HYTE-kertoimeen sisältyvät liikunnan edistämisen prosessi-indikaattorit hyvinvointialueella ja kunnassa

Hyvinvointialueen palveluista lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastusten yhteydessä, elintapaneuvonnan ja opiskeluhuollon yhteydessä voidaan ohjata liikkumiseen. Tarkastusten to- teutuminen (terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen) vaikuttaa myös hyvinvointialueen HYTE-kertoimen rahoitusosuuteen.

Kuntien HYTE-rahoitusosuuteen vaikuttaa liikunnan osalta muun muassa se, miten kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille, (in- dikaattorinnumero 5327). Muita rahoitusosuuteen vaikuttavia indikaattoreita ovat:

- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa, indikaattorinnumero 5323
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen, indikaattorinnumero 5321
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarvointiin, indikaattorinnumero 5320
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä, indikaattorinnumero 5328

Taulukko 2. Keski-Suomen kuntien liikuntaan liittyvät HYTE-indikaattorit vuodelta 2022. (Lähde: sotkanet.fi)

	Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikku- misryhmiä liikuntaseu- ratoiminnan ulkopuolella lapsille ja nuorille	Kunnassa toimii liikun- nan edistä- mistä käsit- televä poik- kihallinnolli- nen työ- ryhmä	Kunta kut- suu säännö- lisesti koolle liikuntaseu- rojen ja yh- distysten yh- teiskokouk- sen	Lasten ja nuorten lii- kunta-aktiivi- suutta rapor- toidaan vuo- sittain kun- nan hyvin- vointikerto- muksessa tai vastaavassa kertomuk- sessa	Liikunnan edistämi- sestä vas- taavat vi- ranhaltijat osallistuvat toimielin- ten vaiku- tusten en- nakoarvi- ointiin	Indikaat- torin tu- los 0-5
Hankasalmi	-	x	x	-	-	2
Joutsa	x	x	x	-	x	4
Jyväskylä	x	x	x	x	x	5
Jämsä	x	x	x	x	-	4
Kannonkoski	x	x	x	-	x	4
Karstula	-	x	x	x	x	4
Keuruu	x	x	x	-	x	4
Kinnula	x	x	-	-	x	3
Kivijärvi	x	x	-	x	-	3
Konnevesi	x	x	x	x	-	4
Kyyjärvi	x	x	x	x	-	4
Laukaa	x	x	x	-	-	3
Luhanka	x	-	-	-	-	1
Multia	x	x	-	-	x	3
Muurame	x	x	x	-	-	3
Petäjävesi	x	-	x	-	-	2
Pihtipudas	x	x	x	-	-	3
Saarijärvi	x	x	x	-	-	3
Toivakka	-	-	-	-	-	0
Uurainen	x	x	x	-	x	4
Viitasaari	x	x	x	-	x	4
Äänekoski	x	-	x	-	-	2
	19/22	18/22	17/22	6/22	9/22	ka 3,1

Indikaattoreiden tuloksia vertailtaessa havaitaan, että vähiten toteutuu Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden vuosittainen raportointi kunnan hyvinvointikertomuksessa, vain 6 kunnassa. Myös liikunnan edistämisestä vastaavien viranhaltijoiden osallistuminen toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin toteutuu vain 9 kunnassa (kuntien TEA-viisariin ilmoittamien tietojen perusteella).

Havainto: Mikäli jotakin tietoa ei ollut toimitettu kunnasta vuodelta 2022, asia korjattiin seuraavan vuoden tietoihin.

Toinen arviointikysymys liittyy siihen, miten kunnan strategiassa on asetettu tavoitteita lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen. Alla olevaan taulukkoon on kerätty tietoja siitä, onko kuntastrategiassa / hyvinvointialueella mainittu erikseen lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä, onko hyvinvointikertomuksessa raportoitu liikkumisen edistämisestä, onko tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja erillinen liikkumisen ohjelma.

Taulukko 2. Lasten ja nuorten liikkumisen huomioiminen kuntastrategiassa ja muissa ohjelmissa niiden kuntien osalta, jotka ovat tiedon toimittaneet.

	Strategia/Sanoitettu tavoite. Onko mainittu lapset ja nuoret erikseen (L)	Onko hyvinvointikertomuksessa raportoitu lasten ja nuorten liikkumisen edistämisestä, Kyllä / Ei ja miten	Onko kunnassanne / hyvinvointi-alueella tehty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Kyllä / Ei	Onko kunnassanne liikumisohjelma tai jokin erityisaininta lasten ja nuorten liikkumiseen liittyen (L), Kyllä / Ei
Hankasalmi	Aktiivinen Hankasalmi -strategiakärki	Kyllä	Kyllä, vuosille 2020-2023	Kyllä, Hankasalmi liikkuu 2023-2028 (kv 13.6.2023 § 19
Joutsa	Lapsi- ja perhelähtöiset palvelut	Kyllä	Kyllä	Ei
Jyväskylä	Liikuntapääkärki -strategiakärki, Suomen liikkuvimmat kaupunkilaiset (L)	Kyllä, Move!-mitaustulokset, liikunta-aktiivisuus	Kyllä	Kyllä, valmisteilla liikumisohjelma (kevät 2024)
Jämsä				
Kannonkoski	Ei erikseen. Perherakas ja turvallinen asuinpaikka. Eri sukupolvet toistensa tukena. Panostamme liikuntamahdollisuuksien kehittämiseen ja harrastamme yhdessä.	Kyllä. Mittareina mm. kunnan oma Hyvinvoinnin edistämisen kysely, sekä Move!-mitaukset, lasten ja nuorten liikunnallisten harrasteryhmien määrä ja osallistujien lukumäärä. Kirjattu myös liikuntapaikkojen kehittäminen vuodelta 2023, sekä kunnan osoittama euromääräinen tuki liikunta-toimeen ja saatu hankeavustus.	Kyllä. Suunnitelma päivitetty 2023 ja hyväksytty sivla:ssa.	Kyllä. Luotu uusi Lasten ja nuorten terveysliikuntaohjelma vuonna 2022. Luotu uusi Luontoliikuntaohjelma vuonna 2023. Liikumisohjelma-kokouksen päivitys menneillä. Valmistuu 2024.
Karstula				
Keuruu	Ei (oppiva yritys-kaupunki)	Kyllä, Move!-mitaustulokset ja kouluterv.kysely	Kyllä	Kyllä, liikunnan kehittämissuunnitelmassa 2021-2024 ja työstössä vuosille 2025-2028
Kinnula				
Kivijärvi				

Konnevesi

Kyyjärvi	Hyvät puitteet yhdistys- ja harrastustoiminnalle. Turvallinen elinympäristö.	Kyllä. Move -testien ja kouluterveyskyselyn tulokset. Harrastamisen Suomen mallin raportti.	Laajassa hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu myös lapset ja nuoret, mutta heille suunnattu oma hyvinvointisuunnitelma on valmisteilla.
-----------------	--	--	---

Laukaa	Toimintaympäristö: Lasten määrä on suuri väkilukuun nähden.	Kyllä, Move!-mittaustulokset; toimenpiteitä liikuttamiseksi lueteltu	Kyllä, päivitettävänä	Kyllä, Lasten ja nuorten liikuntaneuvonta
---------------	---	--	-----------------------	---

Luhanka

Multia

Muurame

Petäjävesi

Pihtipudas

Saarijärvi

Toivakka	<p>Kuntastrategiassa ei ole mainittu erikseen lapsia ja nuoria.</p> <p>Strategian mukaan: -Toivakka rakentaa hyvinvointia arjessa panostamalla kaikenikäisiin toivakkalaisiin.</p> <p>-Strategiassa nostetaan esille Toivakan loistavat ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet.</p>	Hyvinvointiraportti 2022 nostaa esille lasten ja nuorten liikuttamisen osalta Move-mittauksen tuloksia ja kouluterveyskyselyä liikuntaan liittyviä tuloksia, joiden pohjalta on herännyt huoli lasten ja nuorten liikunnan vähenemisestä. Raportti kertoo myös, millaisia toimia lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi kunnassa on tehty v. 2022. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yksi painopistealue vuosille 2024-2025.	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lähes valmis. Se valmistuu tämän kevään (2024) aikana.	Ei ole liikkuishjelmaa. Valmisteilla oleva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma nostaa yhdeksi painopisteeksi lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämisen.
-----------------	---	---	--	---

Uurainen

Viitasaari

Äänekoski	Hyvä elämä	Kyllä, Move!-mittaustulokset	Kyllä	Ei
------------------	------------	------------------------------	-------	----

Keski-Suomen liitto

Keski-Suomen hyvinvointialue	Kasvun kärjet/Hyvä vointi.	Kyllä, Move!-mit-taustulokset. Lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan tukeminen.	Kyllä. Keski-Suomen hyvinvointialueen hy- vinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmaan kuuluu myös lasten ja nuorten hyvinvointi-suunnitelma	Keski-Suomi liikkuu 2030-ohjelma, missä on mukana myös lasten ja nuorten liikunta
-------------------------------------	----------------------------	--	---	---

Kuntien osallistuminen liikuntaa/harrastamista edistäviin valtakunnallisiin hankkeisiin/ohjelmiin

Kaikissa Keski-Suomen kunnissa on tehty kuntakohtainen Liikkuva-koulu-rekisteröinti. Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan ei ole joka kunnassa rekisteröidyttävä kuntakohtaisesti, vaikka varhaiskasvatuksen yksiköitä on rekisteröityneenä. (Lähde: Liikkuva koulu tilastokooste, tiedot poimittu 29.2.2024)

Harrastamisen Suomen mallin avustusta vuosille 2023–2024 on myönnetty 18 keskisuomalaiselle kunnalle (Lähde: [Harrastamisen Suomen mallin kunnat - Harrastamisen Suomen malli](#), tiedot poimittu 29.2.2024)

Taulukko 3: Keski-Suomen kuntien osallistuminen liikuntaa/harrastamista edistäviin valtakunnallisiin hankkeisiin/ohjelmiin. (Lähde Harrastamisen Suomen malli -sivusto, Liikkuva koulu tilastokooste)

	Kuntanne on rekisteröitynyt liikkuva koulu -ohjelmaan	Kuntanne on rekisteröitynyt liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan	Kuntanne 2. asteen oppilaitoksia on rekisteröitynyt liikkuva opiskelu -ohjelmaan	Kuntanne on saanut Harrastamisen Suomen mallin avustusta lv 2023–2024	Kuntanne on saanut Harrastamisen Suomen mallin avustusta lv 2022–2023
Hankasalmi	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastuksista hyvinvointia Hankasalmella 2	Harrastuksista hyvinvointia Hankasalmella
Joutsa	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastamisen Joutsan malli	Harrastamista Joutsan malliin
Jyväskylä	kyllä	kyllä	kyllä	Jyväskylän harrastamisen malli 2023	Jyväskylän harrastamisen malli 2022
Jämsä	kyllä	kyllä	kyllä	HSM - harrastaja Jämsässä	Koulujen kerhotoiminta Jämsän kaupungissa 2022-2023
Kannonkoski	kyllä	Kyllä, varhaiskasvatuksen yksikkö. Lisäksi vuodelle 2024 myönnetyssä Liikunnallisen elämäntavan kehittämissuunnitelmassa yhtenä kohderyhmänä on varhaiskasvatus.	Kunnassa ei ole 2. asteen oppilaitoksia	Kyllä. Harrastetaan Kannonkoskella 2023-2024	Harrastamisen Kannonkosken malli
Karstula	kyllä	ei	ei	Kaikkea Kivaa Karstulassa -toiminta	Kaikkea Kivaa Karstulassa
Keuruu	kyllä	kyllä	kyllä	Keuruun kerhotoiminta	

Kinnula	kyllä	kyllä	kyllä	Harrasteita Kinnulan tapaan	Kinnula harrastaa
Kivijärvi	kyllä	ei	-	Kivijärven harrastamisen malli	Kivijärven harrastamisen malli
Konnevesi	kyllä	kyllä	kyllä	Konden koulujen kerhot 2023-2024	Konden koulujen kerhot 2022-2023
Kyyjärvi	kyllä	kyllä	-	Harrastamisen Kyyjärven malli	Harrastamisen Kyyjärven malli
Laukaa	kyllä	kyllä	kyllä	HLM - Harrastamisen Laukaan Malli 2023-2024	Harrastamisen liekkiä ja laatua Laukaan lapsille
Luhanka	kyllä	ei	-	-	-
Multia	kyllä	ei, mutta vakaysikkö on	-	Yhdessä ystävien kanssa	Yhdessä ystävien kanssa
Muurame	kyllä	kyllä	kyllä	Mun juttu Muuramessa!	Mun juttu Muuramessa!
Petäjävesi	kyllä	ei, mutta vakaysikkö on	kyllä	Petäjaveden kouluissa harrastetaan 2023-2024	-
Pihtipudas	kyllä	kyllä	ei	-	Wiitaunionin harrastamisen malli
Saarijärvi	kyllä	kyllä	kyllä	Harrastava, hyvinvoiva koululainen	Saarijärveläinen Suomen malli
Toivakka	kyllä	ei, mutta vakaysikkö on	-	Harrastamisen ilo Toivakassa	Harrastamista Toivakan malliin
Uurainen	kyllä	ei	-	Harrastamisen Suomen malli Uuraisilla	Harrastamisen Suomen malli Uurainen
Viitasaari	kyllä	kyllä	ei	-	-
Äänekoski	kyllä	kyllä	kyllä	Kaikki harrastamaan	Kaikki harrastamaan

Havainto: Lähes kaikki Keski-Suomen kunnat ovat hakeneet ja saaneet valtion rahoitusta Harrastamisen mallin toteuttamiseen lukuvuodelle 2023-2024.

Vuoden 2023 liikkumisen arvioinnin yhteenveto ja kehittämissuositus

Keski-Suomen lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on parantunut viime vuosina, ja myös kuntien toimenpiteet liikunnallisuuden edistämiseksi ovat lisääntyneet. Liikkumisen edistäminen näkyy myös kuntien tavoitteissa, ja kunnat ovat aktiivisesti olleet kehittämässä Harrastamisen Suomen mallia.

Kunnat ovat hoitaneet HYTE-kertoimen rahoitusosuuteen vaikuttavien liikuntaan liittyvien indikaattoreiden raportoinnin hyvin. Joidenkin kuntien tietoa ei ollut toimitettu ja asia korjattiin tuleville vuosille. HYTE-kertoimen rahoitusosuutta ei liikunnan osalta voida enää kovin paljon kasvattaa.

Hyvinvointialueen HYTE-rahoitusosuuteen vaikuttavat lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, elintapaneuvonta (diabetesriski)

ja opiskeluhuollon toteutuminen. Näiden palvelujen tietoja ei saatu vielä keväällä 2024. Puheen- johtajien verkosto toivoo, että hyvinvointialueen aluehallitus antaisi aluevaltuustolle ja kuntien tarkastuslautakuntien puheenjohtajaverkostolle tiedon näiden palveluiden toteutumisesta syksyllä 2024.

Tähän arviointiin osallistuneet tarkastuslautakunnat antavat arvioinnin tiedoksi kunnan- ja kaupunginvaltuustoille ja pyytävät, että hallitukset voisivat antaa lausuntonsa, miten yhdyspintayhteistyötä liikkumisen edistämässä on toteutettu/viety eteenpäin.

Vuoden 2022 arvioinnin käsittely

Yhteensä 12 kunnan tarkastuslautakunnat ja Keski-Suomen hyvinvointialueen tarkastuslautakunta olivat sisällyttäneet vuoden 2022 arviointikertomuksiinsa puheenjohtajien verkoston tuottamia yhteisiä arviointeja. Arviointien teemat liittyivät työllisyyden edistämisen yhdyspintayhteistyöhön ja osaavan työvoiman pito- ja vetovoiman turvaamiseen. Tarkastuslautakunnat kiittävät hallituksia lausuntojen antamisesta valtuustoille. Puheenjohtajien verkosto hyödyntää annettuja lausuntoja työllisyyden edistämisen yhdyspintojen toimivuuden arvioinnissa.

LÄHTEET

Kuntien, Keski-Suomen liiton ja Keski-Suomen hyvinvointialueen strategiat

Harrastamisen Suomen malli -raportti. Saatavilla: [Harrastamisen Suomen mallin kunnat - Harrastamisen Suomen malli](#))

Keski-Suomi liikkuu 2030 -liikkumisagenda, <https://www.kesli.fi/ksliikkuu/agenda/>

Liikkuva koulu tilastokooste. Saatavilla: [Microsoft Power BI](#)

LIPAS-tietokanta, <https://www.lipas.fi/tilastot>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Liikkumissuositus 7–17 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Opetus- ja kulttuuri- ministeriön julkaisuja 2021:19. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162984/OKM_2021_19.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Sotkanet.fi, www.sotkanet.fi

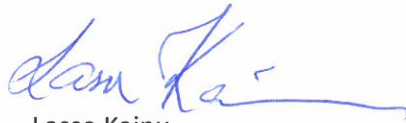
Valtiokonttori, tutkiahallintoa, <https://www.tutkiahallintoa.fi/kunnat/kuntien-ja-kuntayhtymien-talous/kunnan-ja-kuntayhtymien-tilinpaatostiedot-palveluluokakohtaisesti/>

Yhteenveto

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Kyyjärven kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu asianmukaisesti ja toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tulosalueiden johtaville viranhaltijoille tilivuodelta 2023.

Kyyjärvellä 30.5.2024

Lasse Kainu

puheenjohtaja

Irene Ojala